Додаток 1

ДОВІДКА ПРО ІЛЛЮ ЛЮБОМИРСЬКОГО

Ілля Давидович ЛЮБОМИРСЬКИЙ народився у Макарові у 1875 р. Тут він почав освоювати професію фотографа та відкрив свій фотосалон. Для покращення навиків влаштувався підмайстром до відомого майстра фотографії у Глухові Олександра Шапоріна. З часом Шапорін відійшов від справ, а його наступником став Любомирський. Ілля Давидович викупив майстерню у нащадків Шапоріна і переїхав на постійне місце проживання до Глухова, але при цьому в Макарові залишилася функціонувати його майстерня: «22-го июня 1900 г. Г. Начальником Черниговской губернии разрешено мещанину м. Макарова Киевской губернии Элье Давидову Любомирскому приобрести в собственность и содержать под личной ответственностью фотографическое заведение Шапорина в Глухове». За спогадами мешканців Глухова Любомирський був неперевершеним майстром. У 1909 р. Любомирський брав участь у Всеросійських виставках і був нагороджений срібною медаллю та золотою медаллю «За трудолюбие и искусство». Майстерня Любомирського проіснувала до 1917 р., а пізніше, після скасування НЕПу, тут розмістили державну фотографію. Ілля Давидович продовжував у ній працювати простим фотографом. У травні 1941 р. Іллю Любомирського раптово паралізувало, тому він залишився в окупованому Глухові і разом з дружиною Анною Соломонівною мужньо прийняв смерть. Їх розстріляли в урочищі Борок у жовтні 1941 р.

На жаль, на сьогодні в Макарові нічого не відомо про місце проживання та місце розташування фотосалону Любомирського.

(Джерело: Дослідження Віталія Гедза та дитячої студії "1+2")

Додаток 2

ДОВІДКА ПРО СКЛЯРА

Хто став продовжувачем справи Іллі Любомирського у Макарові достовірно не відомо. Проте на сьогодні існує фотографія 1921 р., яка підписана майстром Скляром. Як звали його майстра не з’ясовано, але про нього відомо наступне: Фотограф Скляр за національністю був єврей. Одружився з українкою Стахівською. Родина виховувала двох дітей. У серпні 1941 р. німці забрали жінку і дітей. Їх стратили "поліцаї" Макарова. Скляр розуміючи, що його як єврея теж чекає смерть, переховується у погребі у своєму дворі. Щоб було, що їсти, місцевим мешканцям за продукти робить копії їхніх фотографій. Але у серпні 1942 р. його знайшли повішеним на власному подвір’ї. Щодо смерті Скляра, місцеві мешканці поділяються на дві категорії: одна стверджує, що повісився сам, дізнавшись про смерть дружини та дітей. Друга група, говорить, що він був знайдений місцевими "поліцаями" і страчений таким чином. На сьогодні достовірно відомо місце, де мешкав Скляр.

(Джерело: Дослідження Віталія Гедза та дитячої студії "1+2")

Додаток 3

ФОТО СКЛЯРА ТА ЛЮБОМИРСЬКОГО

Посилання на файл:
foto-studii-dodtok-3.pdf

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: фонди Макарівського районного історико-краєзнавчого музею та шкільного музею в с. Червона Слобода)

Додаток 4

ЕКСКУРСІЯ ПАМ’ЯТНИМИ ЗНАКАМИ МАКАРОВА

1. Пам’ятник на братській могилі червоноармійцям, які загинули в Макарові у листопаді 1943 р. (місце розташування – макарівське кладовище)
2. Пам’ятник від макарівчан землякам, які загинули на полях Другої світової війни. Серед них є і місцеві євреї (місце розташування – центр Макарова).
3. Пам’ятник червоноармійцям, які загинули в листопаді 1943 р. (місце розташування – центр Макарова).
4. Пам’ятник місцевим мешканцям, які були розстріляні гітлерівцями. Пам’ятник встановлений у 1967 р. (місце розташування – поруч з приміщення районного музею).
5. Пам’ятник місцевим мешканцям, які були розстріляні гітлерівцями. Пам’ятник встановлений у 2000-х роках. Місце розташування – набережна р. Здвиж (орієнтовне місце поховання тіл розстріляних).

Посилання на файл:
2.pdf

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: фонди Макарівського районного історико-краєзнавчого музею)

Додаток 5

ПРОТОКОЛИ ДОПИТІВ

У протоколі допиту Григорія Чинакало, який зберігається в Меморіальному музеї Голокосту США, зазначено, що розстріли євреїв в Макарові розпочалися 20 липня 1941 р., через 10 днів після приходу німців. У Галузевому державному архіві СБУ зберігається справа засудженого Федора Скробача (Богдана). Зокрема у ній зазначено, що Ф. Скробач, будучи учасником похідної групи ОУН (м), у серпні 1941 р. прибув до Макарова, де очолив Макарівську райполіцію. У його підпорядкуванні службу проходили місцеві мешканці Яків Павловський, Григорій Шульга та Івані Божок. Саме вони у вересні 1941 р. заарештували, а потім і розстріляли 39 євреїв. Більш детально про цю подію написано у справі Якова Павловського, яка теж зберігається в ГДА СБУ. Зокрема в обвинувачені вказано, що «будучи поліцаєм брав участь у вересні 1941 р. в масових арештах громадян єврейської національності. Всього у цей період було арештовано 39 осіб. Всі вони протягом двох днів утримувалися під арештом, а потім за участі Якова Павловського були розстріляні. Як повідомив на суді сам Павловський, він брав участь у конвоюванні арештованих євреїв до місця розстрілу у сад колгоспу «Відродження», стояв в охороні місця розстрілу, а після знищення, брав участь в закопуванні євреїв». Сад колгоспу «Відродження» як місце розстрілу зазначений у всіх трьох протоколах допиту. Також це місце підтверджують місцеві мешканці.

(Джерело: ГДА СБУ, Меморіальний музей Голокосту США)

Додаток 6

УРИВОК З ФІЛЬМУ "БАБИН ЯР У ПОШУКАХ ПАМ'ЯТІ"

До перегляду рекомендується часовий відрізок 35.48–39.48

Посилання на відео:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=VabebJW6xVI&feature=emb_logo

(Джерело: Документальний фільм "Бабин Яр у пошуках пам'яті")

MAKARIVMUSEUM.INFO

Фотографія
Любомирскаго
м. Макаровъ Кіев. губ. д. № 20
Негативы сохраняются.

ТЕХНІКС
0%
0,01
КРЕДИТ

В 1941 РОЦІ
ВІЧНА ПАМЯТЬ ЖЕРТВАМ ФАШ

ТУТ МІСЦЕ СТАЛО БРАТСЬКОЮ
МОГИЛОЮ ДЛЯ ДЕСЯТКІВ
РАДЯНСЬКИХ ЛЮДЕЙ,
РОЗСТРІЛЯНИХ НІМЕЦЬКО-
ФАШИСТСЬКИМИ
ЗАГАРБНИКАМИ В
1942 - 1943 рр.

ЦЕ МІСЦЕ СТАЛО БРАТСЬКОЮ
МОГИЛОЮ ДЛЯ ДЕСЯТКІВ
РАДЯНСЬКИХ ЛЮДЕЙ,
РОЗСТРІЛЯНИХ НІМЕЦЬКО-
ФАШИСТСЬКИМИ
ЗАГАРБНИКАМИ В
1942 - 1943 Р.Р.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ
ЖЕРТВАМ
ФАШИЗМУ,
ЯКІ ПОЛЯГЛИ